

Protocol de prevenció, detecció i abordatge de l'assetjament i abús sexual

1. Introducció

El contacte corporal és element essencial a la pràctica de l'activitat física i l'esport. La millora del propi rendiment sempre significa modificacions corporals, que inevitablement impliquen un contacte molt pròxim entre esportistes, entrenadors o entrenadores i altres especialistes i col·lectius involucrats.

En la majoria dels esports, els entrenadors o entrenadores donen instruccions als i a les esportistes mitjançant el contacte físic. Tocar, donar copets o abraçar són accions que formen part de l'univers conductual de l'esport. Sense contacte físic, l'expressió dels nostres sentiments d'alegria, o l'esperit d'equip no serien el mateix. Així entrenar i competir construeix una relació mental, social i emocional entre esportistes, entrenadors i entrenadores, i també entre representants institucionals.

Algunes formes de contacte físic en l'esport tenen la seva funció i poden resultar gratificadores i engrescadores. Tocar-se i felicitar-se forma part de la quotidianitat i no ha de ser un tema tabú en l'esport. És important discutir allò que considerem com a acceptable o inacceptable a la nostra cultura i, especialment, a l'àmbit de l'esport. El concepte del que "és adequat" canvia amb el temps, pot variar enormement entre generacions, entre homes i dones i entre nois i noies. En un món de significats canviants, la població adulta ha de ser èticament conscient i capaç de reconèixer els comportaments inapropiats, que poden derivar en assetjament i abusos sexuals.

2. Marc legal

Els assetjaments i abusos sexuals estan considerats com a delictes pel Codi Penal (LO 10/1995 de 23 de novembre del Codi Penal, EL 11/1999 de 30 d'abril)

- Abusos sexuals Capítol II, Articles 181-183: Actes no violents, però no consentits o amb consentiment viciat. En qualsevol cas, s'entén que hi ha consentiment viciat els dirigits cap als menors de 13 anys o cap a persones privades de sentit o amb trastorns mentals.
- Assetjament sexual Capítol III, Article 184: Sol·licitud de favors sexuals per qui té una posició preeminent respecte de la víctima.

3. Objectiu

- 1- Prevenir possibles situacions d'assetjament i abús sexual entre professionals i esportistes del Club L'Hospitalet Atletisme
- 2- Establir un procediment d'actuació davant d'indicis de situacions d'assetjament i abús sexual.
- 3- Promoure un context social de rebuig i una adequada resposta davant de qualsevol modalitat de violència sexual contra adults i persones menors d'edat.

4. Prevenció

El Club L'Hospitalet Atletisme implanta mesures preventives per tal d'evitar i minimitzar els riscos de casos i situacions d'assetjament o abús sexual.

1. Creació d'un espai favorable de diàleg en què els esportistes i professionals puguin parlar de forma oberta sobre temes difícils en el context esportiu. El diàleg és fonamental per aconseguir un millor treball en equip i prevenir situacions èticament dubtoses.
2. Identificació dels riscos potencials associats a les activitats esportives i mesures preventives:
  - Pistes d'atletisme i gimnàs (durant els entrenaments): realitzar les xerrades individuals a peu de pista, a la vista de la resta de companys, o bé estar dos tècnics o tècniques presents en el moment de la xerrada.
  - Vestidors (entrenaments): vestidors diferenciats per a homes i dones, sempre que sigui possible, separar menors dels adults; en cas d'haver adults en el vestidor, comptar amb dos tècnics, en la mesura del possible.
  - Sales de serveis complementaris (fisioteràpia, psicologia, etc): fer públic l'horari d'utilització de la sala i fer coneixedor al Director Tècnic del nom del professional i del pacient que es consulta en cada moment; no tancar amb clau la porta de la sala, indicant que la sala està ocupada.
  - Despatxos (reunions amb esportistes, tècnics, etc): la majoria de despatxos tenen les parets de vidre; no tancar la porta amb clau; en cas de ser un despatx que no es veu l'interior, controlar l'ús mitjançant un registre d'ús on constarà l'horari i les persones que han fet ús del mateix.
  - Habitacions (lloc de descans i pernocta al llarg d'una competició o concentració): els menors d'edat no podran compartir habitació amb un adult; les habitacions dels menors hauran de ser, com a mínim, dobles; controlar les visites pel responsable de l'expedició.

3. Cal considerar les següents recomanacions, que són sempre responsabilitat de la persona adulta, no del nen o de la nena:

- L'adult/a és qui ha de crear l'atmosfera i l'entorn en el qual els i les atletes perceben que la seva integritat corporal i el seu dret a l'autodeterminació sexual

no estan en perill. Això significa, per exemple, que una persona pot parlar també dels temes difícils i sentir-se segura a l'hora d'expressar les seves opinions lliurement en el context esportiu. L'adult/a ha d'escoltar els nens, nenes o joves i ha de prendre's les seves explicacions i opinions seriosament.

- L'adult/a s'ha d'abstenir de realitzar qualsevol actuació o donar un tractament que afecti la dignitat personal dels i les esportistes, i a més a més s'ha d'abstenir d'interferir en la vida privada dels i les esportistes més enllà del que sigui estrictament necessari per aconseguir l'objectiu comú acordat.
- L'adult/a no ha de cometre cap acte d'abús sexual, d'abús de poder ni d'assetjament sexual de cap mena envers als i a les esportistes. Això significa, per exemple, que l'adult/a no ha de satisfer les seves necessitats sexuals o impulsos agressius amb els o les joves esportistes, ni crear una atmosfera "carregada" sexualment.
- Els actes i relacions sexuals entre un adult/a i un o una esportista jove no estan permesos sota cap circumstància i seran contemplats com a abusos sexuals. Això també s'aplicarà a les relacions entre esportistes menors i esportistes majors d'edat.
- L'adult/a no ha de tocar l'esportista de tal manera que el contacte pugui ser raonablement interpretat com de naturalesa sexual o eròtica per alguna de les dues parts. Aquest seria el cas de tocar deliberadament (o fer que una altra persona ho faci) els genitals, natges o pits. Per l'esportista, poden ser desagradables, per exemple, les següents situacions: Donar la mà un temps massa llarg en trobades o comiats; Una abraçada amb intenció de bes; Estrènyer el cos del o la jove.
- L'adult/a ha d'abstenir-se de manifestar verbalment intimitats sexuals explícites o implícites, i ha d'intervenir si observa aquest tipus de llenguatge entre els infants o els nois i noies. Això inclou comentaris impregnats de sexualitat com per exemple: Correccions grolleres i insults.; Acudits "verds" sota el pretext que l'humor ho justifica tot; Preguntes irrellevants sobre la vida sexual de l'esportista.
- El comportament de l'adult/a ha de ser respectuós amb els i les esportistes en totes les situacions (durant els entrenaments, jocs, viatges, etc), i també ha de ser així en espais com vestidors o habitacions d'hotel. En el desenvolupament des de l'adolescència cap a la vida adulta les relacions de poder poden ser problemàtiques, especialment a certes edats i particularment si qui ocupa la posició de poder (per exemple l'entrenador o l'entrenadora) és el propi pare o mare. Per aquest motiu és recomanable que els i les esportistes de més de 15 anys d'edat rebin el mateix tractament que la resta de membres de l'equip i que, per exemple, durant els viatges les persones adultes no comparteixin habitació amb les joves.

- El nen o la nena, o el noi o noia mai no han de tenir la sensació que s'espera algun tipus de "servei" sexual com a agraïment per les beques o serveis que els hagin facilitat les persones adultes.
- És responsabilitat de l'adult/a negar-se a iniciar actes o relacions basades en els suggeriments sexuals fets pels i les joves, ja que els infants i adolescents no necessàriament són conscients de les conseqüències que poden tenir aquest tipus d'iniciatives. Els sentiments d'afecte i enamorament cap a un adult/a a vegades responen a la consideració de l'adult/a com a ídol. La persona adulta ha de conèixer la seva pròpia responsabilitat en les situacions en les que els i les joves manifesten sentiments d'enamorament cap a un adult/a amb posició de poder (entrenador, entrenadora, delegats i delegades, etc.). L'adult/a no ha de respondre a aquest tipus d'afecte, sinó establir de forma sensata i amb bones maneres els límits adequats de comportament i relació.

5. Difusió del contingut del protocol i facilitar la deguda formació, informació i sensibilització en aquesta matèria entre els seus esportistes i tècnics de les seccions esportives

6. Detecció i actuació

L'assetjament i/o abús sexual pot presentar-se de les següents maneres (tant de l'adult cap al menor, com entre menors, que en cas de donar-se també s'ha d'actuar):

- Mofes i insults de connotació sexual
- Gesticulacions o expressions facials o corporals de naturalesa sexual
- Suggeriments i comentaris de naturalesa sexual en relació al propi cos, la vestimenta, la vida privada, l'orientació sexual, la discapacitat, etc.
- Tocaments de naturalesa sexual (pessigades, intents de petó, contacte corporal, excessiu apropament, etc)
- Trucades, missatges, correus electrònics o cartes de contingut sexual
- Rebre o mostrar material fotogràfic o objectes de contingut sexual
- Bromes sexistes o ridiculitzadores
- Proposicions sexuals repetides, o insinuacions en relació a la conducta sexual
- Actes sexuals no consentits (violació o intent de violació)

La detecció de l'assetjament i/o abús sexual consisteix a reconèixer o identificar una possible situació d'assetjament o abús sexual. La detecció és la primera condició per a poder intervenir en estos casos i possibilitar així l'ajuda a la víctima que pateix aquest problema. Ha de ser el més ràpida possible per a evitar la gravetat de conseqüències i incrementar les possibilitats d'èxit de la intervenció, tractar les seqüeles, prevenir la repetició, etc.

Davant de qualsevol sospita, les persones no han d'abordar la situació en solitari. S'ha de parlar immediatament del cas amb els professionals del Club que puguin ajudar i iniciar el procés d'actuació:

1. El **procediment s'inicia** amb la comunicació verbal o escrita formulada per la víctima, el seu representant legal, o qualsevol persona que tingui coneixement de la situació d'assetjament o abús sexual, al Director Tècnic del Club. Si la comunicació es formula verbalment es procurarà, sempre que sigui possible, la seva ratificació posterior per escrit.
2. S'entrevistarà a les persones afectades - denunciants, denunciats presumpta víctima-, i als testimonis i altres persones d'interès, si n'hi ha.
3. Dins del termini de 15 dies naturals des del coneixement dels fets, s'haurà d'elaborar un informe amb la seva corresponent valoració i proposta d'actuacions.

La investigació haurà de realitzar-se d'acord amb els principis de confidencialitat, celeritat, prudència i amb la màxima sensibilitat i respecte per a les persones implicades, prioritzant en els casos en què es vegin involucrades persones menors d'edat.

Davant l'evidència d'un delictes sexual, en cas de què l'apreciació de l'acte comès o del seu intent és que es tracta d'una agressió física o violació:

1. La persona que presenciï una situació de delictes sexual, haurà d'acostar-se a la víctima, protegir-la i mostrar el seu suport
2. Avisar urgentment al CAS, que haurà de contactar immediatament a la policia i l'autoritat competent en matèria de benestar de la infància i joventut, així com comunicar-ho a la direcció del Club, que serà qui contactarà amb a la família de la víctima.
3. Escoltar la persona agredida amb molta atenció i respecte, proporcionar-li recolzament emocional i no deixar-la sola en cap moment
4. Acceptar ajuda de les persones que s'acostin a donar suport
5. Identificar la persona agressora i intentar retenir-la fins que arribin les autoritats competents, sempre i quan no es posi en perill la integritat física de les persones que ajuden

Cal recordar que és important:

- Vetllar per la seguretat integral de l'infant o jove.
- Contactar immediatament amb el pare i la mare de la persona, si aquests no han estat prèviament avisats
- Si el pare o la mare no han informat el servei de protecció i benestar de la infància, contactar amb els serveis socials.
- Si l'infant o jove mostra signes físics d'abús sexual o altres, cal portar-lo immediatament al centre de salut.

-
- Una vegada s'ha informat del cas a les autoritats competents, aquestes juntament amb la policia són les que han de donar els passos següents.
  - Evita i talla els possibles rumors

La Junta directiva

L'Hospitalet Atletisme